

Lokalt samarbete för vattenvård

En insats för både dig
och naturen

SAXÅN-BRAÅNS
VATTENRÅD

Landskrona, Kävlinge, Svalöv & Eslov

Positiva effekter av att engagera sig

Att som markägare engagera sig i vattenvård gör inte bara miljön en tjänst, utan det kan även leda till ett hållbart jordbruk med både ekonomiska och sociala fördelar. Saxån-Braåns Vattenråd är med och stöttar i alla steg, från idé till genomförande.

Hushållning av resurser

Genom att skapa mer plats för vattnet i landskapet, säkerställer vi vattenresurser under de torrare perioderna på året.

Delta i ett gemensamt syfte

Genom att samarbeta med andra markägare och intressenter i området blir man en del av en bredare rörelse för att säkerställa en bättre framtid för våra vattendrag och omkringliggande landskap.

Saxån-Braån är en typisk slättå med låg fallhöjd som sakta rinner fram i landskapet. Åarna och dess biflöden rinner genom Landskrona, Kävlinge, Eslöv och Svalövs kommuner i sydvästra Skåne. Avrinningsområdet avvattnar en yta av cirka 360 km².

Förbättra den lokala miljön

Din mark spelar en viktig roll för många lokala ekosystem. Genom att bevara eller återskapa naturligavattenmiljöer som bäckar och våtmarker kan du stödja en mångfald av växt- och djurarter.

Skydda din egendom

Åtgärder som minskar erosion och översvämningar kan hjälpa till att skydda din egendom och infrastruktur. Detta kan minska kostsamma skador och förluster som kan uppstå till följd av extremt väder och klimatförändringar.

Förbättrad vattenkvalitet

Genom att tillåta åtgärder på sin mark kan vi tillsammans minska erosion, föroreningar och övergödning som påverkar våra vattendrag och hav negativt.

Skapa ett positivt anseende

Genom att vara en del av arbetet med vattenvård bidrar du till positiva samhällsinitiativ. Detta kan vara till nytta i relationen med grannar, potentiella investerare och samarbetspartners.

Att engagera sig i vattenfrågor kan få positiva effekter på dig, dina medmänniskor, din lokala miljö och din egendom! Engagemanget kan vara stort som litet. Det kan vara att undvika kemiska bekämpningsmedel, att inte vattna med vatten från ån under torrperioder eller att anlägga en vattenvårdsåtgärd på sin mark.

Vattenrådet ger stöd i arbetet

Att satsa på vattenvårdande åtgärder behöver inte vara krångligt.

Vattenrådet kan bistå med teknisk kunskap, projektledning, finansiellt stöd och tillståndsansökningar för att underlätta åtgärder.

Åtgärdssamordnarens roll

Vattenrådets åtgärdssamordnare arbetar i hela avrinningsområdet och driver projekten lokalt tillsammans med markägare. Åtgärdsarbetet bygger på frivillighet med fokus på lokal samverkan. I projektet har markägaren en central roll och de drivs genom ett nära samarbete mellan åtgärdssamordnare, markägare och entreprenör.

Stöd för skötsel

Efter genomförd åtgärd kan man som markägare i många fall ansöka om våtmarksstöd genom Länsstyrelsen för att få ekonomisk ersättning för skötseln av våtmarksområdet. Även här kan vattenrådet ge råd och stöd.

Saxån-Braåns vattenråd är en sammanslutning mellan de fyra kommuner som ingår i avrinnings-området samt intresseaktörer i området.

Vattenrådet arbetar med vattenvårdsåtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i avrinningsområdet.

Kontakta oss!

Mer information och kontaktuppgifter finns på vattenrådets hemsida.

www.saxan-braan.se

Finansiering genom statliga bidrag

Nationellt finns flera statliga bidrag och program som kan finansiera vatten-vårdsåtgärder. Dessa medel kan vattenråden ansöka om och fördela i olika projekt i avrinningsområdet. Finansieringsgraden varierar mellan 50 – 100 % beroende på program och typ av åtgärd.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

Lokala åtgärder för bättre havsoch vattenmiljö kan få stöd genom LOVA-bidrag. Projekten inom LOVA har fokus på näringsrening.

Jordbruksverket

Inom den strategiska planen finns stöd för vattenvårdsåtgärder. Det administreras av Jordbruksverket och omfattar olika stödåtgärder för landsbygdsutveckling.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket administrerar bland annat den lokala naturvårdssatsningen, LONA naturvårdsprojekt.

EU-finansiering

Life är en EU-fond som medfinansierar projekt med syfte att påskynda genomförandet av den europeiska miljö- och klimatlagstiftningen och de mål som anges i den Europeiska Gröna Given eller Parisavtalet.

Att satsa på vattenvårdande åtgärder behöver inte vara krångligt!

Varför behöver vi engagera oss i vattenfrågor?

Det gamla kulturlandskapet har historiskt varit rikt på vatten. Här fanns dammar, våtmarker, mossar, kärr, större och mindre vattendrag som ringlade sig fram genom landskapet.

På 1800-talet när behovet av produktiv åkermark växte fram dikades stora arealer, åarna rätades och landskapet torrlades.

Förlorade våtmarker och livsmiljöer

Hela 90% av våtmarkerna i avrinningsområdet har dikats ut och cirka 10 mil av vattendraget har försvunnit.

Livsmiljöer för många växt- och djurarter har gått förlorade med utdikningarna. Antalet djur- och växtarter som är beroende av vattenmiljöer har minskat kraftigt.

Översvämningar på åkrar som följd

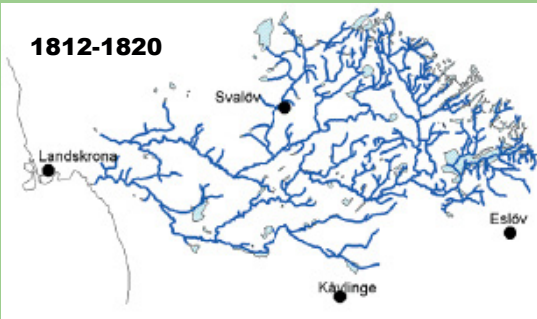
De översvämningar som tidigare drabbade betesmarkerna kring ån sker nu på åkermarkerna och innebär att stora mängder jordpartiklar grumlar ån när vattnet rinner över plöjda åkrar och ner i ån på vinter och vår. Näringsämnen och föroreningar från land följer med vattnet ut i Öresund och bidrar till övergödning och bottendöd.

Landskapets naturliga reningsprocesser av vattnet, som sker när vattnet stannar upp i våtmarker och lugnt flytande å-sträckor har minskat kraftigt.

1812-1820

90% våtmarksyta i avrinningsområdet har torrlagts för att vinna jordbruksmark. Idag sker omfattande översvämningar på odlingsmark som försämrar markstruktur och kan leda till skördeförluster.

Den äldre kartan till vänster är framtagen utifrån Skånska rekognoseringskartan. Blåa linjer visar naturliga vattendrag och bruna streckade linjer visar kulverterade vattendrag.

1990

Rätt åtgärd på rätt plats

Varje vattenvårdsinsats bör vara strategiskt placerad och anpassad till de specifika förhållandena och behoven på en given plats. I planering av en åtgärd vägs flera faktorer in i bedömningen för att utforma lämpliga åtgärder på lämpliga platserna. Vattenvårdsåtgärderna bör ha multifunktionalitet och uppnå flera positiva resultat och funktioner samtidigt, utöver att förbättra vattenkvaliteten.

Återskapa åns slingrande lopp

Aktuellt på en plats med ett uträtat dike där det finns plats för ån att återfå sin naturliga slingrande form. Åtgärden kan även kombineras med svämplan. När vattendrag återgår till en mer naturlig, slingrande form, återfår vattendragets sin naturliga form. Leder till minskad erosion, utgör livsmiljö för djur och växter, skydd mot översvämning, ökad rening av vattnet samt ger ett estetiskt inslag i landskapet.

Svämplan

Aktuellt på platser där vattendraget ligger djupt och inte har kontakt med omkringliggande markyta vid höga flöden. Översvämningsmarker innehåller några av våra mest produktiva och komplexa ekosystem och är idag sällsynta. Vattnets flöde saktar ner och jordpartiklar får tid att sedimentera. Det leder till minskad grumlighet och transport av näringsämnen. Det kan även minska risken för översvämningar i områden nedströms åtgärden.

Fosfordammar

Aktuellt på platser där vatten naturligt samlas eller passerar, där fosforhaltigt vatten kan fångas upp och omledas genom dammen. Fosfordammar är mindre och anläggs ofta högt upp i avrinningsområdet på platser med risk för höga fosforförluster. Mål med åtgärden är att fånga upp fosfor för att minska transporten ut i vattendragen.

Våtmarker

Aktuellt på en plats där det tidigare funnits en våtmark och har ett stort tillrinningsområde för att uppnå effektiv rening.

Våtmarkerna är viktiga för att öka mängden vatten i landskapet då dessa miljöer utgör viktiga livsmiljöer för många olika växt- och djurarter. Utformningen av våtmarken är viktig för både näringsretention och biologisk mångfald.

Våtmarker fungerar som vattenmagasin vid torka, samt skydd mot översvämning vid högflöden. De fungerar som naturliga reningsverk som minskar övergödning genom att absorbera överskotts-näringsämnen och föroreningar från jordbrukets avrinning.

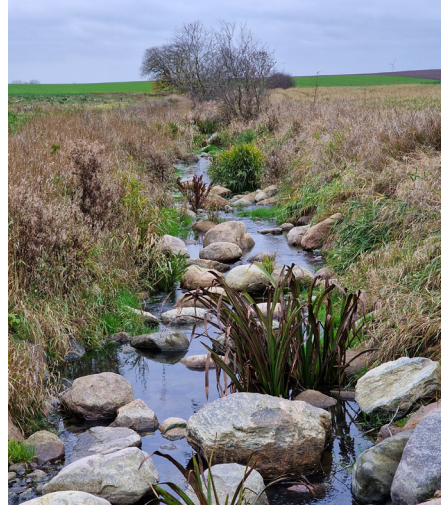
Fria vandringsvägar

Aktuellt på platser i vattendragen där det finns hinder som begränsar möjligheterna för vandring av fisk och bottenfauna. Dessa hinder kan vara olika slags dämmen, vägtrummor eller kulvertar. Tidigare har man anlagt laxtrappor. Numera försöker man om möjligt skapa faunapassager vid sidan om hindret med låg stigning. Om detta inte är möjligt kan man bygga om vandringshindret genom att exempelvis göra en eller flera trösklar som trappsteg.

Biotopförstärkande åtgärder

Aktuellt där vattendraget är starkt påverkat av mänsklig aktivitet. Syftet är att förbättra och stödja livsmiljöerna för olika arter och främja den biologiska mångfalden. Dessa åtgärder kan inkludera att skapa lek- och uppväxtområden för fisk samt att skapa skyddszon längs vattendraget där naturlig vegetation får växa för att minska påverkan från omgivande markanvändning. Buskar och träd skuggar vattnet och minskar vattentemperaturen vilket ger ökad syrehalt i vattnet och nedfallande växtdelar ger mat till småkryp.

Tvåstegsdike

Aktuellt när det finns begränsat tillgängligt markutrymme att ta i anspråk. Tvåstegsdiken anläggs i vattendraget och utgörs av en terrass där överskottsvatten kan svämma och breda ut sig. Åtgärden kan vara fördelaktig där det inte finns så mycket mark att ta i anspråk.

Vattnet i landskapet är en resurs som behöver förvaltas långsiktigt så vi kan säkra tillgången till rent vatten och främja viktiga ekosystemtjänster i hela landet.

Bidra till ett bättre landskap!

Vattendragen påverkas av omgivningen genom avrinning från jordbruksmark och hårdgjorda ytor samt från industrier. Näringsämnen, bekämpningsmedel och föroreningar tillförs åarna och påverkar växt- och djurlivet, inte bara i Saxån och Braån, utan även i Öresund. I statusklassningen finns det en övergripande bedömning av hur vattnet mår (ekologisk och kemisk status) men även underliggande bedömningar av till exempel fisk, bottenfauna och näringsämnen. Målet enligt EU:s Vattendirektiv är att uppnå en god status för alla ytvattnen till år 2027.

Bedömning av ekologisk status

Hög God Måttlig Otilfredsställande Dålig

— Klassning enligt VISS

○ Näringsämnen, totalfosfor 2020-2022

⊙ Bottenfauna 2022

◆ Kiselalger 2022

Saxån-Braån har enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) måttlig till otilfredsställande status.

Har du en idé och vill engagera dig?

Ta kontakt med åtgärdssamordnaren i Saxån-Braåns vattenråd!

Besök Saxån-Braåns hemsida för mer information och kontaktuppgifter till vår åtgärdssamordnare.

www.saxan-braan.se

Denna broschyr producerades av Saxån-Braåns vattenråd tillsammans med Natur i fokus Lund AB med bidrag från Världsnaturfonden WWF.

Produktionsår 2024.

Författare: Anna Sahlgren

Design: Inna Ljungblom och Annie Larsson

Foton och illustrationer

Anna Sahlgren s 3 nedre, 5, 8 nedre, 11 övre

Robert Andersson omslag, s 2, 7 övre, 10 övre

Inna Ljungblom s 3 övre, 6 nedre, 8 övre, 9 övre

Stefan Beskow s 4, 6 övre, 9 nedre, 10 vänster nedre

Adam Bahr 10 höger nedre, Landskrona stad s 7 nedre, Ekologigruppen s 11 nedre

Naturskyddsföreningen i Skåne